

# GAZETA LWOWSKA.

Sroda

N<sup>ro</sup>. 38.

29. marca 1848.

Wychodzi z Dodatkiem trzy razy na tydzień: w poniedziałek, środę i piątek. Co piątek dołączony jest arkusz Rozmaitości, pisma ku pożytkowi i zabawie. Prenumerata Gazety z Dodatkiem i Rozmaitościami wynosi: na kwartał dla odbierających w samym Lwowie 4 zr. 48 kr., na pocztę lwowskiej 5 zr. 12 kr., na wszelkich innych pocztach 5 zr. 36 kr. mon. kon. — Prenumerata półroczna wynosi dwa razy tyle co kwartałna. — Za umieszczenie w Dodatku płaci się od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) za pierwszy raz 3 kr., a za każdy następujący raz po 1 1/2 kr. mon. kon.

## **My Ferdynand Pierwszy, z Bożej łaski** **Cesarz Austriacki, Król Węgierski i Czeski, tegoż imienia piąty, Król** **Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroatyi, Sławonii, Galicyi, Lodome-** **ryi i Iliryi; Arcyksiążę Austrii; Książę Lotaryngii, Salcburga, Styryi,** **Karyntyi, Karniolii, Wyższego i Niższego Szląska; Wielki Książę Sied-** **miogrodzki; Margrabia Morawski; uksiążęcony Hrabia Habsburga** **i Tyrolu i t. d.**

Aby wiernym poddanym Naszym dalszy dać dowód zaufania Naszego i okazać im, jak wielce skłonni jesteśmy, nawet błędzącym łaskę Naszą udzielić, a zatem z prawa w tej mierze Nam służącego zrobić użytek, spowodowani zostaliśmy w szczególności względem Królestwa Naszego Galicyi i Lodomerii i Królestwa Lombardzko-Weneckiego, wydać postanowienia następujące:

**Popierwsze.** Wszystkim osobom ze stanu cywilnego w Królestwach Galicyi i Lodomerii z okrugiem Krakowa, niemniej w Królestwie Lombardzko-Weneckiem za zdradę główną lub zamieszanie wewnętrznego pokoju kraju, pod śledztwo wziętym i teraz karę wytrzymującym, pozostający jeszcze czas kary jest darowany, o ile nie są uznani za winnych zbrodni innego jeszcze rodzaju.

**Powtóre.** Co do osób u Sądów w rzeczonych Królestwach za takie zbrodnie uwięzionych, ale jeszcze ostatecznie nieosądzonych, wszelkie dalsze postępowanie karne ma być uchylone, i za podobne uczynki, które przed niniejszem postanowieniem Naszem popełniono, nowego śledztwa wytaczać więcej nie należy; wszelako osoby tak w pierwszym, jak i ciniejszym ustępie wymienione, jeżeli są cudzoziemcami, powinny być n tychmiast z Państw Naszych wydalone, i tylko za wyraźnem Naszém pozwoleniem będą mogły znowu na terytorium Państw Naszych wstępować.

**Potrzenie.** Ci, którzy z pomienianych Królestw dla tego, że w polityczne zamieszki zawikłani, lub przytem skompromitowani byli, na inném miejscu pobytu osadzeni (konfinowani) zostali, mają przywróćeni być do używania swojej wolności.

**Poczwarte.** Ci, którzy z równych powodów ulegli poszczególnemu zakazowi, mają być od niego uwolnieni.

Oczekujemy zatem z ufnością, że na te postanowienia Nasze, umysły uspokoją się, porządek i spokojność wszędzie powrócą, i że wierni poddani Nasi okażą Nam tę miłość i to przywiązanie, których Nam przy tylu sposobnościach chlubne dawali dowody.

Dano w Naszém cesarskiem głównem i rezydencyjnalnem mieście Wiedniu, dnia dwudziestego Marca, tysiąc osmset czterdziestego ósmego, panowania Naszego czternastego roku.

**FERDYNAND. (L. S.)**

Frańciszek Hrabia Kolowrat, tymczasowy Prezydent Ministrów.

Ludwik hrabia Taaffe, Minister Sprawiedliwości.

Frańciszek Baron Fillersdorff, Minister spraw wewnętrznych.

Na wyraźny rozkaz Jego C. K. Apostolskiej Mości:

Wacław Zaleski, c. k. Radzca nadworny.

## Przegląd.

**Wiadomości krajowe.** Z Wiednia: Utworzenie ministerium nauk publicznych. — Mianowanie. — Wykaz austriackich finansów. — Zdanie Gazety Wiedeńskiej o patencie ostatnim Króla Pruskiego. — Z Nadbrzeża austri. Deputacja tryestyńska do Wenecyi. — Wiadomości z Wenecyi. — Ze Lwowa: Wzniesienie szkółki trywialnej w Mikulińcach. — Popis publiczny głuchoniemych.

**Wiadomości zagraniczne.** Hiszpania: Położenie stronnictw. — Uzbrojenia.

Anglia. Niepewny stan Francyi.

Francya. Zwinięcie kompanii grenadyjerów i woltyżerów przy gwardyi narodowej. — Zbiegowisko ludu.

Niemce. Bawarya: Abdykacya Króla. — Saxonia: Nowe postanowienia. — Hanower: Proklamacya. — Baden: Postanowienia. — Sigmaringen: Proklamacya.

Dania. Ustawa o druku.

Królestwo Polskie. Zakaz zbierania się ludu w tłumy. — Zakaz wywozu żyta, mąki i owsa.

Nowiny.

## WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Wiednia. —

W celu poparcia szerzenia się i wydoskonalenia oświaty między ludem, tudzież zupełniejszego rozwijania umiejętności, technicznych i artystycznych studiów, raczył Jego Ces. Król. Mość postanowić urządzenie osobnego ministerium nauk publicznych.

Jego C. K. Mość raczył najwyższem postanowieniem z 15. marca b. r. galicyjskiemu druginiemu Prezydentowi gubernialnemu baronowi Krauss, nadać najlaskawiej godność radcy tajnego, z uwolnieniem od taxy.

**Wykaz austriackich finansowych stosunków od roku 1841 włącznie do roku 1847.**

Skutkiem nadanej przez Jego Ces. Mość austriackim prowincjom konstytucyi, jest także publiczne złożenie rachunków z ekouomii państwa. To złożenie rachunków nastąpi wkrótce przed zgromadzonemi Stanami, a administracya finansów będzie wtenczas w stanie wiernym szczegółowym wykazem dochodów i wydatków krajowych, zaciągniętych pożyczek i obrotem ich udowodnić, że obrót kapitałów był uregulowany, i że dochody uzbierane wdrodze stałych i niestałych podatków, wystarczały nie tylko na opędzenie bieżących potrzeb państwa, ale nawet przewyżkę miały.

Przewyżka ta wraz z niektórymi pożyczkami, które pod dobrymi warunkami zaciągnięto, była obracana na spłacenie dawnych długów państwa według przyjętych w tej mierze zobowiązań, i na budowanie rządowych żelaznych kolei.

Wtedy przekona się każdy z jawnego wykazu finansów austriackich, jak bezzasadnemi były rozsiane pogłoski o blizkiem finansowem przesileniu.

Jednakże ponieważ ważną jest rzeczą sprostować jak najprędzej mylne zdania o stanie finansów austriackich, które przy dotychczasowej niedostępności urzędowych źródeł, utworowały sobie drogę w opinii publicznej, tedy administracya państwa nie waha się już teraz podać do publicznej wiadomości rezultatów z ostatnich lat siedmiu:

| W roku. | Bieżące dochody. | Bieżące wydatki. | Przewyżka.    | Niedobór.     |
|---------|------------------|------------------|---------------|---------------|
| 1841    | 146,583.000 zr.  | 141,460.000 zr.  | 5,123,000 zr. | . . .         |
| 1842    | 149,378.000 "    | 139,854.000 "    | 9,524,000 "   | . . .         |
| 1843    | 150,285.000 "    | 142,422.000 "    | 7,863,000 "   | . . .         |
| 1844    | 150,203.000 "    | 140,655.000 "    | 9,548,000 "   | . . .         |
| 1845    | 150,969.000 "    | 141,442.000 "    | 9,527,000 "   | . . .         |
| 1846    | 154,078.000 "    | 151,326.000 "    | 2,752,000 "   | . . .         |
| 1847    | 151,545.000 "    | 157,151.000 "    | . . . . .     | 5,606,000 zr. |

Z tego wykazu okazują się następujące fakta;

a) Że wzrost dochodów krajowych aż do roku 1846 włącznie, był ciągle postępujący, co zresztą tylko na rachunek niestałych podatków przypada, gdyż stałe podatki z 47,350,000 złr. w roku 1841, podniosły się tylko do 47,972,000 złr. w 1847.

b) Że dochody w roku 1847 spadły niemal o 2½ miliona złotych reńskich, co najszerzej należy przypisać niedoborowi konsumcyjnego podatku (w roku 1846: 21,832.000 złr. w roku zaś 1847 tylko 21,016,000 złr.) dlatego że w tym i poprzednim roku był nieurodzaj, a złąd mniejszą także była produkcya piwa i wódki.

c) Że wydatki w roku 1846 wzmożyły się niemal o 10 milionów z'r. a w r. 1847 o dalsze 6 milionów z'r., przyczyną tego było najbardziej to, że w tych dwóch latach większy był wydatek na wojsko, częścią dla kosztowniejszego wyżywienia z powodu wyższych cen zboża, a częścią dla wypadków w Galicyi (1846) i we Włoszech (1847); gdyż wydatek ten wynosił w roku 1845: 50,621,000 z'r., w roku 1846: 57,476,000 z'r. a w roku 1847: 61,238,000 z'r.

d) A przeto że w skutek tych okoliczności okazała się w roku 1846 przewyżka wynosząca tylko 2,752,000 z'r. a w roku 1847 wyniła nawet niedobór wynoszący 5,606,000 z'r.

Wszelako cały ten siedmioletni przeciąg czasu razem, wykazał przewyżkę 38,731,000 z'r.

W drodze kredytu wpłynęły w tym przeciągu czasu następujące sumy:

1) Resztująca dopłata na pożyczkę loteryjną z roku 1839 . . . 9,950,000 z'r.

2) Pięćprocentowa pożyczka z roku 1841 (ze względem na dwuprocentowe koszta komisu po 102% zaciągnięta). . . 40,000,000 »

3) Pięćprocentowa pożyczka z roku 1843 (ze względem na dwuprocentowe koszta komisu po 106% zaciągnięta . . . 43,200,000 »

4) Częściowa dopłata pięćprocentowej pożyczki z roku 1847 (ze względem na dwuprocentowe koszta komisu po 103% zaciągniętej) . . . 11,312,000 »

5) Za wydane cztery procentowe bilety centralnej kasy (chwiewny dług). . . 4,910,000 »

5) Za wydane przez bank w Wiedniu, Pradze, w Gracu, Bernie i Lwowie trzy procentowe bilety kasy centralnej (chwiewny dług) . . . 8,921,000 »

A więc w drodze pożyczki wpłynęło . . . 118,293,000 z'r.

Dodawszy do tego powyższą przewyżkę . . . 38,731,000 »

okazuje się suma . . . 157,024,000 z'r. która w ostatnich siedmiu latach administracji krajowej była na zawołanie do nadzwyczajnego obrotu.

Obrot ten nastąpił w taki sposób:

1) Na wymianę biletów kasy centralnej od banku (chwiewny dług) . . . 10,000,000 z'r.

2) Toż samo od osób prywatnych (chwiewny dług) . . . 11,141,000 z'r.

3) Na spłaceniu loteryjnych pożyczek z lat poprzednich (kapitały i zyski) . . . 33,773,000 »

4) Na wymianę i umorzenie nowego w m. k. uprocentowanego, tudzież w. w. uprocentowanego dawniejszego długu krajowego za pomocą funduszu umarzającego . . . 32,050,000 »

(między temi 10,144,000 z'r. dla kontraktowej wymiany wydanych bankowi w m. k. obligacji dla ściągnięcia papierowych w. w. pieniędzy.)

5) Do tegoż samego zamiaru bankowi bezpośrednio . . . 4,314,000 »

6) Na wymianę i umorzenie lombardzko - weneckiego długu krajowego za pomocą lomb. wenecc. amortyzacyjnego funduszu . . . 7,169,000 »

98,447,000 z'r.

7) Na zapłacenie kapitałów wynagradzających za czopowe (Taxentschädigungs-Capitalien) . . . 3,260,000 »

8) Na budowanie rządowych żelaznych kolei . . . 46,897,000 »

W ogóle 148,604,000 z'r.

Różnica między temi sumami a powyższymi . . . 157,024,000 » które w tym zamiarze były na zawołanie, przeszła w epokę administracyjnego roku 1848.

W tym wykazie nie miano względu na sumę 24,200,000 z'r., którą nadzwyczajna kredytowa kasa obróciła na zakupienie prywatnych akcji kolei żelaznej, z tego powodu, bo zakupienie to stanowi osobny interes, który kredytem banku uskutecznilono, a z którego dochód znacznie przewyższa procenta, które bankowi zapłacić potrzeba.

Rezultaty finansowego obrotu kapitałów w pierwszych miesiącach administracyjnego roku 1848 wkrótce będą ogłoszone.

Z Wiednia. Już z patentu Króla Pruskiego obwieszczonogo w naszej wczorajszej gazecie wyczytaliśmy jego obawę, że przez obudzenie się Austrii wysłiznie mu się z rąk prymat Niemiec, który był celem jego długiego starania. Dzisiaj Prusy postąpiły już o jeden krok dalej. Ich Król obejmuje na krótkiej drodze przewodnictwo Niemiec formalnie w posiadłość. Obejmuje to przewodnictwo w dniach niebezpie-

czeństwa.« — Któż Króla Pruskiego powołał do tego? Zdaje nam się, że nikt inny, tylko on sam. Spodziewamy się, że w tej sprawie ma głos i reszta Niemiec, mianowicie Austria, która od 15. marca wstąpiła uroczyście w familię państw niemieckich, także i związek, który po trzydziestotrzecioletnim śnie budzi się nareszcie do nowego życia. Co znaczą te wymuszone słowa: »Mam zamiar w formie mającej być niezwłocznie bliżej rozważoną, Książętom i Stanom Niemieckim nastręczyć sposobność, zejść się z organami tego (Pruskiego) sejmku na ogólnem zgromadzeniu. Czy sejmki związkowy, — na którego reformę podług wszelkich wiadomości mocno powstają, a który można w jednej chwili złożyć z narodowych żywiołów, — nie jest tem zgromadzeniem, na którym mają się obradować ogólnie sprawy Niemiec? Czyli obok związku chcą improwizować niemiecki parlament pokątny? I jakież ma być stanowisko »Książąt i Stanów« w stosunku do »organów pruskiego sejmku? Czy może sejm pruski ma wciągnąć w siebie tamte inne żywioły? Czy może przysłowie »Prusy zlewając się z Niemcami« ma się stać prawdą w przeciwnym znaczeniu? Słowem, czy może kiedy w pięknym poranku mamy spostrzedz, że Niemieckie Królestwo stało się od 21. marca *fait accompli* (czyńem dokonany). — Mój Boże, jeszcze nie dowierzają naszej pięćdziesięcioletności, ciągle jeszcze liczą na nasz »ograniczony rozum poddańczy.« Ale Niemce czuwają, czuwają i mają się na ostrożności, a już i lew austriacki wstrząsł swoją grzywą. Cieszymy się serdecznie, jeżeli Prusy, które równie jak my tak długo i daremno starały się o wolność konstytucyjną, połączą się ściśle i szczerze z Niemcami, z wolnymi Niemcami z r. 1848; Niemce ich przyjmą tak jak nas, przyjaźnie i serdecznie jako długo błędzących, jednak kochanych braci; ale jedyną drogą do postradania sobie zaufania ogólnej ojczyzny, byłoby wystąpienie w pierwszej chwili z takimi źle osłoniętymi chęciami, jakie w sobie kryje wiadoma odezwa Króla Pruskiego. — Jest to właściwą ironią że mimo nadesłanych najnowszych gazetami pruskiemi wiadomości, utrzymują się tutaj już wczoraj rozszerzone wieści o wygnaniu króla z Berlina, o jego przybyciu do Spandau i t. d.

Z Nadbrzeża austriack. »Dziennik Lloyda austriack. z 21. marca zawiera następujące doniesienie z Tryestu:

Parostatkiem, który tutaj 18. przybył z Wenecyi dowiedziano się, że tam nie otrzymano

jeszcze żadnego urzędowego doniesienia o wielkich wypadkach. Obawa, ażeby ta niepewność w Wenecyi nie była powodem złych skutków, wzniciła w wielu z naszych mieszczan postanowienie odesłać parostatek na własne koszt do Wenecyi, i niebawem pozbierano w tym celu mnóstwo podpisów; radca zarządu Lloyda natychmiast odpowiedział temu życzeniu, oddając jeden ze swoich statków bezpłatnie pod rozkazy deputacyi do Wenecyi odjeżdżać mającej. Deputacya z Tryestu przybyła jeszcze zawczasu, by zapobiedz najwięszemu nieszczęściu. O godzinę później, a Wenecya byłaby widowiskiem najokropniejszych wypadków. Hr. Correr ze łzami w oczach rzekł do Tryestynów: »Bóg was zesłał do nas!« Gubernator i władze przyjęły deputację z największą radością a naród cały miał ją za swą zbawicielkę.

Wczoraj popołudniu powróciła deputacya w towarzystwie jednego deputowanego z Wenecyi. Zaraz po przybyciu udał się na ratusz i z balkonu wynurzył Tryestynom podziękowanie Wenecyi. Tożsamo powtórzył na improwizowanej mównicy przed salą czytelnicy Lloyda w Tergesteum, a gdy młody człowiek słowy z głębi serca pochodzącymi głośno wyrzekł ocalenie Wenecyi przez Tryest, wtedy entuzjazm był bez granic. Obecni ściskali i całowali mowcę, a żadne oko nie było od łez wolne. Dalsze szczegóły zostawiamy na później podając jeszcze następujący

List gwardyi miejskiej z Wenecyi do gwardyi narodowej w Tryeście.

»Także w Wenecyi lud sam jest obrońcą swego porządku, jednności i wolnego wykonywania praw miejskich.«

»Gwardya miejska powstała gdyby mocą czarodziejską ze krwi, którą przełali ostatnie ofiary absolutyzmu.«

»Pokój natychmiast nastąpił, gdy nam Tryest nadesłał radośną wieść o reformach.«

»Błogosławieni niech będą szlachetni, którzy swym świętym zapalem pocieszyli nas w cierpieniach naszych. O nie, pobratanie się narodów nie jest snem!«

Gwardya miejska w Wenecyi, która wkrótce będzie gwardyą narodową tak jak gwardya w Tryeście, prosi swą siostrę, ażeby była tłumaczem najgłębszych tym uroczystym dowodem miłości wznieconych uczuć wdzięczności naszej Ojczyzny.«

»Oby Opatrzność godnie wynagrodziła taką miłość i coraz ściślej powiązała węzły uświęcone wolnością myśli i słowa!«

»To pierwsze życzenie narodu zasła miej-

ska gwardya Wenecyi narodowej gwardyi w Trye-  
ście z pierwszém pozdrowieniem.

Wenecya 18. marca 1848.

W imieniu gwardyi miejskiej  
Dr. Giurati.

Gazeta *di Venezia* z d. 18. b. m. umieściła następujące doniesienia: »Wiadomość o zniesieniu cenzury i zwołaniu Stanów z niemieckich i sławiańskich prowincyi, tudzież centralnych kongregacyi z królestwa lombardzko-wenckiego, została z najżywszą radością od mieszkańców Wenecyi przyjętą. Publiczność uznając wspaniałomyślność Monarchy zgromadziła się dnia wczorajszego na placu s. Marka wynurzając radość swoje rozgłosnym okrzykiem. Pogrożki pojedynczych ludzi jednak wzbudzały obawę mogących zajść przy tej sposobności smutnych wypadków.

Zaczem w celu zagrozenia wszelkim niepokojom wystąpił oddział wojska, lecz już po dwu godzinach powrócił nazad do swych koszar, ile że ujęła się ciżba, i lud zaczął się w spokoju rozchodzić. Nieszczęsnym wypadkiem zraliono przytem dwie osób, trzecia zaś w natłoku została uduszona.

Jako świadek naocznym tego wszystkiego, czuję się być obowiązany do wyjaśnienia zajść tych, a to celem zapobieżenia przesadnym sprawozdaniom obcych dzienników, i szerzenia się bezzasadnych pogłosek.

#### — Ze Lwowa. —

Dyrekcya tutejszego zakładu głuchoniemych poczytuje sobie za obowiązek podać do powszechnej wiadomości, że w Czwartek dnia 30. marca r. b. od godzinie 10tej z rana odbędzie się pierwszy półroczny popis publiczny młodzieży głuchoniemej w własnym budynku tegoż zakładu na przedmiesciu Lyczakowskim.

Do wzniesienia szkoły trywialnej w Mikulińcach obwodzie Tarnopolskim przyczyniła się miejscowa katolicka gmina rokroczną składką 70 złr. mon. śr.; tameczny dziedzic bar. Kopopka corocznem zasiłkiem 20 złr. s. m. i 6 sagów opałowego drzewa, tudzież proboszcz obr. rz. z Mikuliniec jmp. Gustaw Grenso corocznem dodatkiem 20 złr. m. ś. i proboszcz obr. gr. jmp. Michał Biliński coroczną składką 3 złr. śr. m.

Rząd krajowy uznając chwalebność tych usiłowań względem zaprowadzenia szkół dla ludu, w skutek których trywialka w Mikulińcach utrzymana być może, powyższe szczegóły do powszechnej wiadomości podaje.

C. k. prezydyum krajowe jest spowodowane podać do publicznej wiadomości jako postęp w popieraniu oświaty narodowej postanowione

urządzenie szkoły dla dziewcząt odosobnionej od szkoły głównej w mieście cyrkularnem Kłomy. Szkoła ta będzie otwartą w następującym roku szkolnym. Nie możemy omieszczać uznać przy tej sposobności chwalebna czynność tamtejszego magistratu i gminy miejskiej, tudzież niektórych zwierzchności miejscowych z pobliskiej okolicy. Lwów 21. marca 1848.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Hiszpania.

Z Madrytu 8. marca. Listy z Saragossy zapewniają, że dzień 5. marca, w którym się w namienionem mieście obawiano rozruchów, bez najmniejszego zaburzenia spokojności przebiegał. Również i reszta Hiszpanii jest spokojną, a rząd używa wszelkich środków dla utrzymania spokojności publicznej. Do Katalonii przybyło kilku Francuzów, którzy z obawy terazniejszego stanu, z swej ojczyzny wyemigrowali. Zdaje się że w ideach naszej królowej Izabeli zaszła przez terazniejsze wypadki we Francyi, znaczna zmiana. Obawiała się niezmienne o los swej siostry i nieuspokoika się, aż gdy jej doniesiono, że się siostra już do Anglii schroniła. Teraz chciałaby ją mieć przy sobie, i jest wielkie podobieństwo do prawdy, że Infantka do Hiszpanii przyjedzie. Zresztą nasz dwór i rząd są przeciw wszelkiemu mieszanui się w wewnętrzne stosunki Francyi; ale wszyscy rozmyslni utrzymują, że się zabiera wszystko ku agitacyi, że francuzka republika z terazniejszymi przewodnikami swymi nie długo potrwa, lecz najpierw zamieni się w anarchię komunizmu, potem poprowadzi do wojny domowej, a przez tę do reakcyi monarchicznej. — Niezgoda między egzaltystami występuje z każdym dniem mocniej. Dzielią się oni coraz bardziej na dwa wyraźne odrębne odcienia, — na ludzi mających cokolwiek do stracenia, i na zuchwałych awanturników »bez płaszcza i szpady.« Pierwsi z nich postrzegli niebezpieczeństwa komunizmu, i dlatego właśnie uważają Narwacza za zbawcę obywatelskiego społeczeństwa. Drugim zhywa na głowie i środkach; ale starają się znaleźć je i uorganizować.

Z Madrytu 12. marca. Urzędowy dziennik *et Militair Espaniol* mówi: »Polożenie Europy jest teraz nader krytyczne. Jest wielkie podobieństwo do prawdy, że wkrótce przyjdzie do stanowczej bitwy między dwiema zasadami, które od dawna na stałym łądzie się ścierają. Minister wojny kierowany zapewne tą uwagą, rozkazuje od kilku dni wielką czynność. Nakazano przyrządzić niezwłocznie wojskowe warsztaty i

rozpocząć w twierdzach wszelkie potrzebne roboty. Również mają utworzyć kilka dywizji, a inspektorowie różnego gatunku broni mają zrobić przegląd wszystkich podrzędnych korpusów. Dwadzieścia odwodowych batalionów ma wstąpić pod broń.

Z Sewili pomaszcerował pułk artylerii do Rádyxu. Ministeryjne dzienniki oświadczają się ostro i z przekąsem o okólniku pana Lamartine. I tak *Faro* mówi: »Co do formy jestto dokument, którego by się niewstydzili konwent w zacieklej walce, jaką toczył przed pięćdziesięcią laty. Uorganizowany rząd, któryby choć poniekąd z przyzwyczajenia chciał sobie postąpić, odrzuciłby na wszelki sposób ten okólnik. Co do treści jestto zupełnie rewolucyjny dokument i niezdatny do czego innego, jak tylko do podburzenia wszystkich konserwacyjnych rządów przeciw francuzkiemu narodowi.«

### **Wielka Brytania.**

Z Londynu 18. marca. Królowa Jej Mość powiła szczęśliwie dziś rano o ósmej godzinie książniczkę. W pokoju królowej byli obecni książę Albert, dr. Lowck, i mrs. Lilly; w pobocznym pokoju zaś znajdowali się: księżna Kent, przyboczni lekarze królowej i wezwani ministrowie z koronnymi dygnitarzami.

Według wiadomości z Folkstone wynoszą się z Francji bez przestanku angielskie familie, które od wielu lat częścią w Paryżu, częścią na prowincjach mieszkaly. I tak wczoraj rano przybyło tylko na jednym parostaku *The Queen of the French* 135 osób. Sądzą powszechnie, że pieniężna kryzys i blizkie bankructwo państwa sprawi jakoweś straszne wstrząśnienie. — O negdaj popołudniu rozgłoszono tu wieść, że dom Rothschilda zaprzestał wypłacać. Wiadomość tę opowiadano z taką pewnością, że kilka gazet a nawet *Morning Post* umieściła ją w swoim numerze. Jednakże tutejszy dom Rothschilda odwołał to natychmiast, a adwokat paryżskiego domu pan Chatfield ogłosił, że donosiela tego za potwarz przed sąd zapozwie. Ze wiadomości o upadku takiego domu dawano wiarę, to dowodzi, jak strasznie wszelki kredyt jest wstrząśnięty.

### **Francja.**

Z Paryża 16. marca. Na rozkaz ministra spraw wewnętrznych zwinięto kompanie grenadyerów i woltyżerów gwardyi narodowej Paryża, i postanowiono, aby żadna z kompanii gwardyi narodowej nie nosiła osobnego nazwiska.

Wzburzenie ostatnich dni zdaje się znowu

cokolwiek uspokajać. Rząd wydał proklamacyę do francuzkiego ludu, która stronników dawnego porządku poniekąd zadowalnia, gdyż poważanie osobistej wolności, sumienia i majątku uznaje za przewodniczące zasady w przyszłych wyborach, do organizacyi rzeczypospolitej. Część gwardyi narodowej zmartwiona z powodu utraty swojej niedźwiedziej czapki, nie nie wskórala. Wysłana na ratusz deputacya otrzymała od pana Marrast odmowną odpowiedź, a prawie wyrzuty; jakoż naganę tę wyrażono formalnie w dziennym rozkazie jeneralnego komendanta Courtais z dnia dzisiejszego. Powiedziano im, iż ubolewa się nad takimi oświadczeniami, gdyż one mogłyby łatwo wywołać przeciwne i przedłużyłyby po ulicach wzburzenia a przeto uczyniłyby jeszcze przykrejszem już i tak ciężkie dla handlu przesilenie. Gwardya narodowa jest braterskim związkiem wszystkich obywateli, a w takim związku nie powinny się znajdować żadne osobne odznaczenia. Oprócz tego rozsypane na wielkiej przestrzeni miasta kompanie grenadyerów i woltyżerów potrzebowałyby więcej czasu niż inne dla zgromadzenia się, gdyby ich służby potrzebowało. Ponieważ deputacya odezwała się z tem, jakoby ten dekret wyszedł osobiście od pana Ledru-Rollin, tedy obecny temu Arago odpowiedział, że rozporządzenie to zadecydował cały rząd po wysłuchaniu przynależnych szefów gwardyi narodowej, panów Courtais Guinard, a nie minister spraw wewnętrznych, który w swym charakterze zajmuje się wydawaniem takich postanowień, za które sam jest odpowiedzialnym. Ztąd widać jasno panujące w łonie rządu rozdwojenie. Wszelako wszystko to jest tylko podrzędną rzeczą, główną zaś jest wzmagający się niedostatek finansów.

Na dniu 17. uczynił lud przed hotelem *de Ville* przeważną demonstracyę. Do stu tysięcy robotników z różnych profesyi stłoczyło się na placu *de la Concorde* przeciągając wzdłuż podmurowanego kanału aż do hotelu *de Ville* żądając wydalenia znów do Paryża ściągniętych wojsk, reorganizacyi gwardyi narodowej, odroczenia wyborów i konstytuującego zgromadzenia. Pierw' wymienionemu wymaganiu uczyniono już zadosyć; jedyny bowiem w Paryżu znajdujący się pułk otrzymał rozkaz opuszczenia zaraz tej nocy stołecznego miasta. Również przyzwolono i na reorganizacyę gwardyi narodowej. Trzeci punkt względem odroczenia wyborów i narodowego zgromadzenia został nierozstrzygniętym, wszakże w tej mierze ma być rada zwołana. Po-czem zaczął się lud ku placowi bastyli rozcho-dzić.

## Niemce.

Bawarya. Patent królewski. Ludwik z Bożej łaski Król Bawarski, Falcgrabia Nadreński, książę Bawaryi, Frankonii i Szwabii i t. d. i t. d. Jesteśmy spowodowani rzeczyć Naszej korony na korzyść Naszego ukochanego syna, następcy tronu Jego Królewicz. Mości Maksymiliana, i oznajmiamy niniejszem, że odtąd nosić będziemy imienny tytuł: »Król Ludwik« (królewska Mość), i Nasza ukochana królewska małżonka tytuł: »Królowa Teresa« (Królewska Mość). Powyższe Nasze zrzeczenie się i oznaczenie tytułu należy w Naszej rządowej gazecie podać do wiadomości publicznej.

Dań w Mnichowie dwudziestego marca 1848 a w dwudziestym trzecim roku Naszego panowania.

Ludwik.

\* Królewskie słowa do Bawarów: Bawary! Rozpoczął się nowy kierunek, nie ten, co w dokumencie organizacji państwa jest zawarty, w którym Ja przez 23 lat rządziłem:

Sklądam koronę na korzyść Mego ukochanego syna, następcę tronu Maksymiliana.

Wiernie według organizacji państwa rządziłem; dla dobra ludu było poświęcone życie Moje; — jak gdybym był urzędnikiem wolnego państwa, tak sumiennie obchodziłem się z majątkiem państwa, ze skarbem publicznym. Śmiało mogę każdemu spojrzeć w oczy. — A teraz wynurzam szczerą podziękę tym wszystkim, którzy do Mnie przywiązani byli. Chociaż zastąpiłem z tronu, jednak serce Moje bije gorąco dla Bawarów, dla Niemiec. W Mnichowie 20. marca 1848.

Ludwik.

Saxonia. Z Drezna 17. marca. Właśnie wydano tu trzy ważne uwiadomienia. Pierwsze zawiera mianowanie nowego ministerium z następujących mężów: Dr. Braun (adwokat) ministrem sądu sprawiedliwości a tymczasowie oświecenia i publicznej nauki; dr. L. Pfordten ministrem spraw wewnętrznych i tymczasowie spraw zagranicznych; Robert Georgi ministrem finansów; pułkownik hrabia Holendorff tymczasowo ministrem wojny. — Drugiem uwiadomieniem cofnięto wyznaczone na 20. b. m. zwołanie nadzwyczajnego sejmku. — Trzecie nakoniec opiewa:

»Do saskiego ludu! Niżej podpisani wezwani przez Jego król. Mość do steru rządu spraw publicznych, zgodzili się na następujące główne zasady i rozporządzenia: Aby wojsko złożyło przysięgę na konstytucję. Aby cenzurę zniesiono na zawsze. Następnie uchwalili:

Ustawę o druku bez systemu koncesyi i kaucyi. Reformę w sądownictwie na zasadzie ustnej obrony i jawności; w sprawach karnych sąd przysięgłych. Reformę ustawy o wyborach. Uznanie prawa związku z postanowieniami represyjnymi dla nadużycia. Prawny porządek kościelnych stosunków w duchu tolerancji i równości. Propozycję zrewidowania związkowej celnej taryfy. Silne przyczynienie się do stosownego z potrzebami czasu składu niemieckiego związku, z reprezentacją ludu w tymże związku. Jego król. Mość raczył tym rozporządzeniom i zasadom dać swoje przyzwolenie. Saski lud oceni wysokie znaczenie tego królewskiego postanowienia i udowodni to utrzymaniem porządku i spokojności w kraju. — W Dreźnie dnia 16. marca 1848. Minister państwa dr. Braun, dr. Pfordten, Georgi.

Królestwo Hanowerskie. W Hanowerze wydano 20. marca następującą proklamację: Hanoweranie! Na podane od wielu przedstawienia, zniósłem już cenzurę, zezwoliłem na jawność zgromadzonych stanów, uznałem prawo asociacji, przystąpiłem na uproszoną amnestję i rehabilitację osądzonych za zbrodnie polityczne, jak to wyrażnie się już skutecznia, i przyrzekłem także wiele innych punktów wzięść pod rozwagę i roztrząsanie; ale nie mogę uczynić więcej, aż póki stany zgromadzone nie będą i rozkazałem, aby wtedy przygotowano wszystko, co potrzeba. W szczególności zaś, przy wielkiej zmianie stosunków w całych Niemczech w porównaniu z poprzednimi, przedłożę stanom propozycję do zmienienia organizacji państwa, która na odpowiedzialności ministrów ku krajowi i na połączeniu królewskiej i krajowej kasy opartą będzie. Napominam Was wszystkich, abyście spokojnie i bez zaburzenia prawnego porządku, czekali dalszego rozwoju stosunków. W Hanowerze 20. marca 1848. »Ernst August.«

Wielkie księstwo Badenskie. Jego królewicz. Mość Wielki książę postanowił: 1) Przebaczyć za sądzoną karę lub też jeszcze nieodpokutowaną jej część tym wszystkim, których za polityczne zbrodnie (wyjąwszy zdradę kraju), mianowicie a) za zdradę monarchji, b) za obrazę majestatu, c) za upor, za publiczny gwałt lub rozruch, d) za uwolnienie więźniów, e) za potwarz lub obrazę honoru ku publicznym władzom lub publicznym urzędnikom, na zaskarżenie rządowego prokuratora osądzono, o ile z tem inne podłe zbrodnie połączone nie są, a to bez różnicy, czy te zbrodnie drukiem, czyli też w inny sposób popełniono.

*Księstwo Sygmaryngen.* W proklamacyi Jego Mości dziedzicznego księcia do ludu z dnia 14. marca, zawarte są następujące punkta: Imieniem i z polecenia panującego księcia:

1) Zrzekamy się Naszych praw polowania we wszystkich do Nas nié należących borach i polach i zanosimy pańszczyznę polowania. 2) Od 1. maja b. r. z ukończeniem zawartych w tej mierze kontraktów dzierżawnych, dajemy wolność do sprzedawania popiołu i szmat czyli gałganów bez wszelkiego warunku, 3) W książęcych Naszych dobrach opuszczamy od teraz dziesięcinę snopową bez wszelkiego wynagrodzenia. 4) Również opuszczamy bezpłatnie w Naszych książęcych dobrach osypy i daniny dla wójtów, o ile je gminy i prywatne osoby dawać musiały, równie jak i podymne, jesienne i mięsopustne kury. 5) Przynałeżne bezpośrednio naszej dominikalnej administracyi tak zwane *Vann rechte* zostają bez wszelkiego wynagrodzenia zniesione. 6) Podobnież wszelkie pańszczyzny i pieniądze pańszczyźniane. Dla dalszych petycyi przyrzeczono spieszne załatwienie, a w końcu wyrażono: »Konstytucya będzie prawdą! Aby nasza publiczna administracya otrzymała narodowy charakter, życzymy sobie, by aż do zebrania się sejmu, każdy przełożony urząd (*Oberamt*) otrzymał własnym Waszym wyborem kilku mężów z ludu, zasługujących na Wasze zaufanie dla naradzania się na sejmie i wspierania go, w którymto przyłączeniu uznaję rękojmnię do utrzymania publicznego porządku i bezpieczeństwa.

### Dania.

Riel. 13. marca. Poczta z Kopenhagi przynosi nam ustawy o prasie, a właściwie trzy ustawy: Jedną dla księstwa Szlezwigskiego, drugą dla Holsztynu, trzecią dla Lauenburga, ale co do istoty prawie wszystkie zgodne. Ustawy te tak są ograniczające, że bynajmniej oczekiwaniu nie odpowiadają.

### Królestwo Polskie.

Gazeta Warszawska z d. 24. marca zawiera następujące rozporządzenie:

Z rozkazu JO. Księcia Namiestnika Królestwa Polskiego, podaje się do wiadomości mieszkańców miasta Warszawy:

1. Wszelkie zbieranie się ludu w tłumy zabrania się; przeciw naruszającym zakaz ten, przewidziewane będą jak najsurowsze środki, a w razie oporu, użyta będzie broń.

2. Zabrania się również zbierać na pożary, jeżeliby takowe gdzie wynikły; do gaszenia bowiem służy straż ogniowa: z przybywającemi zaś na pożar oprócz osób, którym to z obo-

wiązku służby wypada, postąpieniem będzie jako z wykraczającemi przeciwko porządkowi.

Warszawski wojenny Jenerał-Gubernator, Jenerał-Adjutant, książę Gorczakow.

\* Rada Administracyjna Królestwa Polskiego. Pragnąc ulżyć trudnościom, jakie się okazują szczególnie dla uboższej klasy ludności w środkach wyżywienia się i zapewnienia ziarna do zasiewów wiosennych, z powodu zeszłorocznego nieurodzaju kartosli, a w wielu okolicach i ziarna jarzynnego, na przedstawienie komisji Rządowej przychodów i skarbu, Rada Administracyjna postanowiła co następuje: Art. 1. Od dnia 15. (27) marca r. b. wywóz za granicę żyta, maki wszelkiego rodzaju i owsa zostaje aż do dalszych rozporządzeń wzbroniony. Art. 2. Wzbronienie takowe nie rozciąga się do transportów przez Królestwo Polskie z jednego kraju do drugiego przechodzących.

## NOWINY.

Wczoraj odbyło się dziękićzyne nabożeństwo w kościele katedralnym w obec świetnej i bardzo licznie zgromadzonej publiczności. Z uniesieniem zanosił naród dzięki Wszemmocnemu za łaski, jakie Wola Jego ręką Monarchy na ludy całego Państwa wylać raczyła, i wdzięcznem sercem odpowiadał śpiewom radośnym Śgo. Ambrożego. Po głównych placach miasta stały naszykowane kompanie gwardyi narodowej, milicyi miejskiej i wojska liniowego; muzyka narodowe przygrywała melodye — a okrzyki radości towarzyszyły.

\* \* \*

### Do melich Kolegów!

W skutek oznajmienia JEx. naszego dostojnego Gubernatora hr. Stadion a z d. 26. Marca 1848 do L. 3937 zawiadomione zostały wszystkie drukarnie we Lwowie istniejące, że z woli Najjaś. Cesarza i Króla naszego, udzielona nam została zupełna wolność druku. Zanim wyjdzie ustawa o druku, postanowiliśmy używać tego dobrodziejstwa i idąc za przykładem naszych kolegów wiedeńskich, przyjmować do druku wszystko, jednakże przez wzgląd na początkujące rozwijanie się naszego politycznego życia, wyjąwszy coby było przeciwko religii, moralności, coby podbudzało do wywrócenia istniejącego porządku w społeczeństwie, lub tykało wprost czyjej osobistości. Spowodowani jesteśmy uczynić to oświadczenie kolegom naszym tym bardziej, gdy dostojny Gubernator spuszcza się na prawosć i charakter każdego z nas, że tym sposobem przyłożymy się do rozprzestrzenienia potrzebnego światła, ale razem i do utrzymania porządku i pokoju. **Piotr Piller.**